

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Berkenlaan 1

Silvolde

ERS architecten bna

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Berkenlaan 1

Silvolde

Opdrachtgever: ERS architecten bna

Projectnummer: 3053.02

Datum: 15-07-2021

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar

Autorisatie: Laura Tillemann

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN.....	4
2.1	Beschrijving projectgebied.....	4
2.2	Algemene constatering.....	4
2.3	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Steenmarter	5
3.2	Gebouwbewonende vleermuizen	5
3.3	Gierzwaluw.....	5
3.4	Huismus.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1	Steenmarter	6
4.2	Gebouwbewonende vleermuizen	6
4.3	Gierzwaluw.....	7
4.4	Huismus.....	7
5	RESULTATEN	8
5.1	Steenmarter	8
5.2	Vleermuizen	8
5.3	Gierzwaluw.....	10
5.4	Huismus.....	10
6	CONCLUSIE EN ADVIES	12
7	LITERATUURLIJST	13
7.1	Referenties	13
7.2	Gebruikte websites	13
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	13

1 INLEIDING

In opdracht van ERS architecten bna is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Berkenlaan 1 te Silvolde. Het betreft de woning en de bijbehorende tuingrond. De ontwikkeling vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging van 'tuin' en 'wonen' naar 'agrarisch'.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 11 september 2020 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als verblijfplaats voor steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, gierzwaluw en huismus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, gierzwaluw en huismus in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor deze soorten?
- Moet er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen aan de rand van Silvolde en bestaat uit het hele perceel dat binnen de kadastrale begrenzing van Berkenlaan 1 hoort. Het gaat om een leegstaande woning met de bijbehorende tuingrond. Hiermee heeft het projectgebied een oppervlakte van 1.080 m². Ten noordoosten van het projectgebied bevinden zich agrarische gronden en ten zuiden en westen bevinden zich woonmilieus die behoren tot de bebouwde kom van Silvolde (figuur 1).

Figuur 1. Ligging projectgebied (rood kader) aan de Berkenlaan.

2.2 Algemene constatering

De leegstaande woning is in een vervallen staat en wordt al circa vijftien jaar niet meer bewoond. De ruiten van de woning zijn gebroken, dan wel dichtgetimmerd. Het dak is voorzien van daktegels, maar bij een deel van het dak zijn deze niet meer aanwezig. Hierdoor is de houten dakconstructie deels bloot komen te liggen. Aan de achterzijde van het gebouw is geen deur meer aanwezig, waardoor het gebouw permanent open staat. Rondom het gebouw ligt geen bestrating. Verder staan er struwelen, ruigtekruiden en enkele acacia's naast het woonhuis die mogelijk zullen worden verwijderd.

2.3 Geplande werkzaamheden

De initiatiefnemer wil de bestaande woning laten slopen en de acacia's, bosschages en ruigte laten verwijderen. De ontwikkeling vindt plaats in het kader van een bestemmingsplanwijziging van 'tuin' en 'wonen' naar 'agrarisch'.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 11 september 2020 is in het projectgebied een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan is gebleken dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de sloop van het pand volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Steenmarter

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de steenmarter. Het gebouw staat al geruime tijd leeg waardoor het kan dienen als vaste rust- of verblijfplaats. De steenmarter is een nationaal beschermde soort en is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te vangen of doden en zijn vaste voortplantings- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het gebouw zou daarom kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze wordt gebruikt door de steenmarter. Hieruit volgt dat nader onderzocht moet worden of de steenmarter een vaste rust- of verblijfplaats heeft in de woning.

3.2 Gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn potentiële invliegopeningen aangetroffen in de leegstaande woning. Verblijfsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen daarom in het projectgebied aanwezig zijn. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste voortplantings- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het gebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeert voor vleermuizen. De aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing moet daarom nader worden onderzocht.

3.3 Gierzwaluw

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de gierzwaluw en tijdens het veldbezoek zijn diverse ruimtes langs het dakbeschot en de nokrand aangetroffen die kunnen dienen als broedplaats voor gierzwaluwen. De gierzwaluw is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb en zijn nest is jaarrond beschermd. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of weg te nemen. De sloop van de woning zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats fungeert voor de gierzwaluw. Daarom moet de aanwezigheid van de gierzwaluw nader worden onderzocht.

3.4 Huismus

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de huismus en tijdens het veldbezoek zijn diverse ruimtes langs het dakbeschot en de nokrand aangetroffen die kunnen dienen als broedplaats voor huismussen. De omliggende bosschages kunnen deel uitmaken van de functionele leefomgeving. De huismus wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of weg te nemen. Daarnaast is ook de functionele leefomgeving van de huismus beschermd. De sloop van de woning en het verwijderen van de bosschages zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nest- of verblijfplaats fungeert voor de huismus. De aanwezigheid van de huismus moet daarom nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Steenmarter

Het nader onderzoek naar de steenmarter werd uitgevoerd met een cameraval. De cameraval is tussen begin mei en eind juli geplaatst voor de duur van 53 dagen. In deze periode hebben de steenmarters jongen, waardoor eventueel kan worden vastgesteld of het om een voortplantings- of rustplaats gaat (Zoogdiervereniging, 2020). De cameraval is geplaatst op de locatie waar de trefkans het hoogst is, namelijk de bovenste verdieping van het bijgebouw.

4.2 Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek naar kraam- en zomerverblijven werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). Het onderzoek naar paarverblijven is reeds uitgevoerd in 2020, conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

De onderzoeksmethode naar de gewone dwergvleermuis werd aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat onderzocht werd of de volgende verblijfsfuncties in het te slopen gebouw aanwezig zijn (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksrunde gecombineerd kan worden uitgevoerd met een onderzoek naar kraamverblijven;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 30 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij nagenoeg alle veldbezoeken tenminste 10°C (één uitzondering tot een minimumtemperatuur van 7°C is toegestaan), de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
Paar	18-09-2020	20:55 – 22:55	15 – 13	ONO3	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar
Paar	29-09-2020	20:20 – 22:20	12	Z2	Bewolking 90 – 95% en droog	L. Tilleman
Zomer	19-05-2021	03:35 – 05:35	8	W1	Bewolking 50% en droog	J. Metselaar
Kraam/zomer	10-06-2021	21:50 – 23:50	23 – 20	W1 – NW2	Bewolking 15% en droog	J. Metselaar
Kraam/zomer	12-07-2021	21:50 – 23:50	22 – 20	NW1	Bewolking 80 – 50% en droog	J. Metselaar

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.3 Gierzwaluw

Het nader onderzoek naar de gierzwaluw werd uitgevoerd tussen 15 mei en 15 juli conform het Kennisdokument van BIJ12. In deze periode maken gierzwaluwen gebruik van de nestlocaties. Er werden drie veldbezoeken afgelegd met een tussenperiode van tien dagen. Hiervan vond minimaal één van de veldbezoeken plaats tussen 20 juni en 7 juli; de periode waarin gierzwaluwen jongen kunnen hebben (BIJ12, 2017^b).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
10-06-2021	19:50 – 21:50	25 – 23	W1	Bewolking 15% en droog	J. Metselaar
25-06-2021	20:00 – 22:00	19	WZW2	Bewolking 90% en droog	M. Grishchenko
12-07-2021	19:50 – 21:50	22	NW1	Bewolking 80% en droog	J. Metselaar

4.4 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei conform het Kennisdokument van BIJ12. In deze periode werden twee veldbezoeken afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Gedurende één uur is gekeken of er huismussen aanwezig zijn en of de hagen deel uitmaken van de essentiële functionele leefomgeving (BIJ12, 2017^c).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
09-04-2021	9:15 – 10:15	7	ZW3	Bewolking 40% en droog	L. Tilleman
21-04-2021	11:00 – 12:00	14,5	N3	Bewolking 10% en droog	J. Metselaar

5 RESULTATEN

5.1 Steenmarter

De cameraval is van 20-05-2021 tot en met 12-07-2021 geplaatst op de bovenste verdieping van het bijgebouw. Tussendoor is de cameraval één keer gecontroleerd. Op twee dagen is de steenmarter waargenomen, namelijk 26 mei en 26 juni 2021 (figuur 2). Verder is er op de cameraval zeven keer een ekster, vier keer een koolmees en één keer een holenduif waargenomen. Daarnaast is tijdens het veldbezoek van 19 mei een steenmarter waargenomen die vanuit de bosschages naast de loods richting het gebouw liep. Hij deed een poging om de muur van het gebouw op te klimmen, maar toen hij vervolgens de waarnemer zag staan rende hij weer terug naar de bosschages. Aangezien de steenmarter tweemaal is waargenomen op de cameraval is hieruit te concluderen dat er een vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter aanwezig is in de onderzochte woning.

Figuur 2. Waargenomen steenmarter op 26 mei 2021 (screenshot van bewegend beeld).

5.2 Vleermuizen

Eerste veldonderzoek (paarverblijven)

Het eerste veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 18 september 2020. Tijdens het veldbezoek werden er geen paarverblijven binnen het projectgebied vastgesteld. Wel is er op drie locaties buiten het projectgebied balts vastgesteld (figuur 3). Deze locaties bevonden zich aan de Terborgseweg en verderop aan de Berkenlaan. Af en toe was de balts van de andere locaties ook te horen rond het projectgebied, maar deze balts was duidelijk niet afkomstig van het woonhuis aan de Berkenlaan 1, omdat dit exemplaar hoofdzakelijk rond de Terborgseweg riep. Verder zijn er deze avond enkele passerende vleermuizen waargenomen, namelijk een rosse vleermuis, laatvlieger en tweemaal een ruige dwergvleermuis. Daarnaast was er binnen het projectgebied af en toe een foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig.

Figuur 3. Blauwe cirkels geven de geschatte baltslocaties weer en blauwe pijlen geven aan waar de balts te horen was op 18 september 2020.

Tweede veldonderzoek (paarverblijven)

Het tweede veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 29 september 2020. Tijdens het veldbezoek werden er geen paarverblijven binnen het projectgebied vastgesteld. Wel was er vanaf 20:50 bijna constante balts aanwezig, afkomstig van een gewone dwergvleermuis die langs de lantaarnpalen van de Berkenlaan vloog. Deze vloog meestal tot Berkenlaan 1 en toonde geen binding met de onderzochte woning. Enkele keren vloog de vleermuis naar de kruising met de Terborgseweg, maar de balts was voornamelijk te horen aan de achterzijde van woonhuizen aan de Terborgseweg. Verder zijn er deze avond een passerende rosse vleermuis waargenomen en twee ruige dwergvleermuizen.

Derde veldonderzoek (zomerverblijven)

Het derde veldbezoek werd uitgevoerd in de ochtend van 19 mei 2021. Tijdens dit veldbezoek werd er vrij weinig activiteit waargenomen. Er zijn twee passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen om 3:57 en 4:50. De tweede passeerde vlak langs het gebouw maar toonde hier verder geen binding mee.

Vierde veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

Het vierde veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 10 juni 2021. Tijdens dit veldbezoek was er wederom weinig activiteit. De eerste waarneming deze avond betrof een passerende laatvlieger om 22:34. Verder werden er nog drie keer een laatvlieger, elf keer een gewone dwergvleermuis, twee keer een rosse vleermuis en één keer een passerende watervleermuis waargenomen. Een van de gewone dwergvleermuizen foerageerde langs de bosschages ten noorden van het gebouw, naast de grote loods (ca. 22:51). Geen van de waargenomen vleermuizen toonden binding met de onderzochte woning.

Vijfde veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

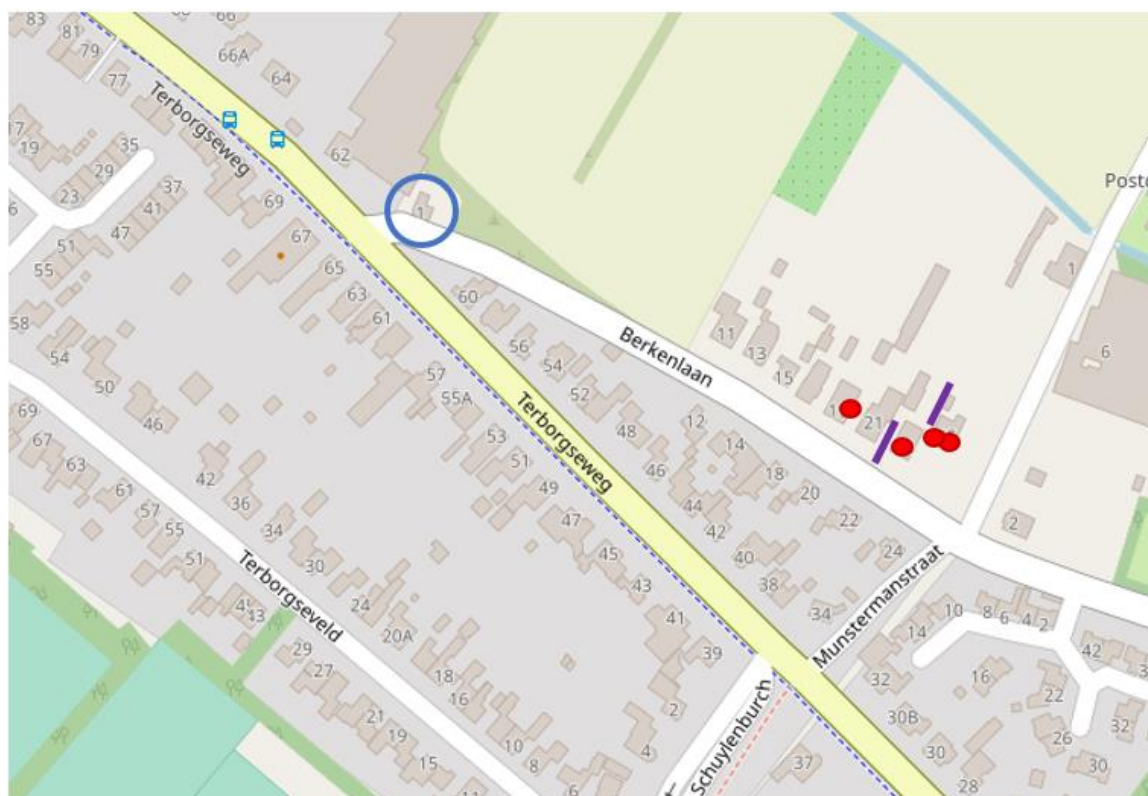
Het vijfde veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 12 juli 2021. De eerste waarneming betrof een overvliegende rosse vleermuis om 22:20. Verder was er van 22:26 tot 22:30 een gewone dwergvleermuis foeragerend aanwezig bij de bosschages ten noorden van het gebouw, naast de grote loods. Daarnaast zijn er nog zeven keer gewone dwergvleermuizen, twee keer rosse vleermuizen, drie keer laatvliegers en één keer een passerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Geen van de waargenomen vleermuizen toonden binding met de onderzochte woning.

5.3 Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw werden drie veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 10 juni, 25 juni en 12 juli 2021. Er zijn tijdens de bezoeken geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen bij de onderzochte woning. Tijdens het eerste bezoek zijn vier gierzwaluwen verderop in de Berkenlaan waargenomen. Later op de avond werden maximaal veertien gierzwaluwen tegelijk waargenomen boven de Berkenlaan 11/25 om 22:06. Bij het tweede bezoek was eenzelfde beeld te zien met exemplaren verderop in de Berkenlaan. Soms vlogen enkele individuen over de onderzochte woning, maar echter nooit laag en gierend langs het gebouw. Op deze avond werden maximaal tien exemplaren tegelijk waargenomen om 21:35. Bij het derde bezoek was eveneens hetzelfde beeld te zien. Op deze avond werden maximaal 26 exemplaren tegelijk waargenomen om 21:00. Het merendeel leek weer binding te hebben met de omgeving van Berkenlaan 11/25.

5.4 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 9 april en 21 april 2021. Tijdens het eerste veldbezoek werden geen huismussen in het projectgebied waargenomen. Wel waren er verschillende vogelsoorten die gebruik maakten van de bosschages, zoals koolmezen, goudvinken, heggenmussen en tjiftjaffen. Tijdens het tweede veldbezoek werden eveneens geen huismussen aangetroffen in het projectgebied. De dichtstbijzijnde nestlocatie bevindt zich aan de Berkenlaan 19, op circa 190 meter ten zuidoosten van Berkenlaan 1 (figuur 4). Daarnaast zijn er ook weer verschillende vogels in de bosschages waargenomen, namelijk een merel, twee koolmezen, twee pimpelmezen, een tjiftjaf, twee zwartkoppen en een gekraagde roodstaart.

Figuur 4. Nestlocaties (rode stippen) en functioneel leefgebied (heggen, paarse lijnen) van huismussen in de omgeving van het projectgebied (blauwe cirkel) waargenomen op 21 april 2021.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van ERS architecten bna een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Berkenlaan 1 te Silvolde. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen sloop van de bebouwing. In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Steenmarter	Ja, rustplaats	Bijgebouw	3.10 lid 1b	• Ontheffing Wnb • Activiteitenplan
Vleermuizen	-	-	-	-
Gierzwaluw	-	-	-	-
Huismus	-	-	-	-

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 lid 1b is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Dit artikel heeft betrekking op het vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van soorten. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld. Daarnaast is ook Wnb artikel 3.10 lid 1a relevant voor deze soort. Dit artikel heeft betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van dit artikel noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit dient opgenomen te worden in het activiteitenplan.

Aangezien er meerdere algemene broedvogelsoorten in het projectgebied nestelen moet het verwijderen van de bosschages en de sloop van de bebouwing buiten het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd. Hiermee wordt een overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Gierzwaluw, Apus apus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^c). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2017). *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021, januari 2021*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

Zoogdierverseniging (2020). *Steenmarter*. Geraadpleegd op 9 september 2020 via <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdierverseniging.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

Svensson, L., Mullaney, K. & Zetterström (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

Vogelbescherming Nederland & Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna (2007). *Topografische atlas voor flora en fauna van Nederland (1e ed.)*. Papendrecht, Nederland: Mouthaan Grafisch Bedrijf.

